

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.

Na pol roka --- 2 " --- "

Na štvrt roka --- 1 " --- 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

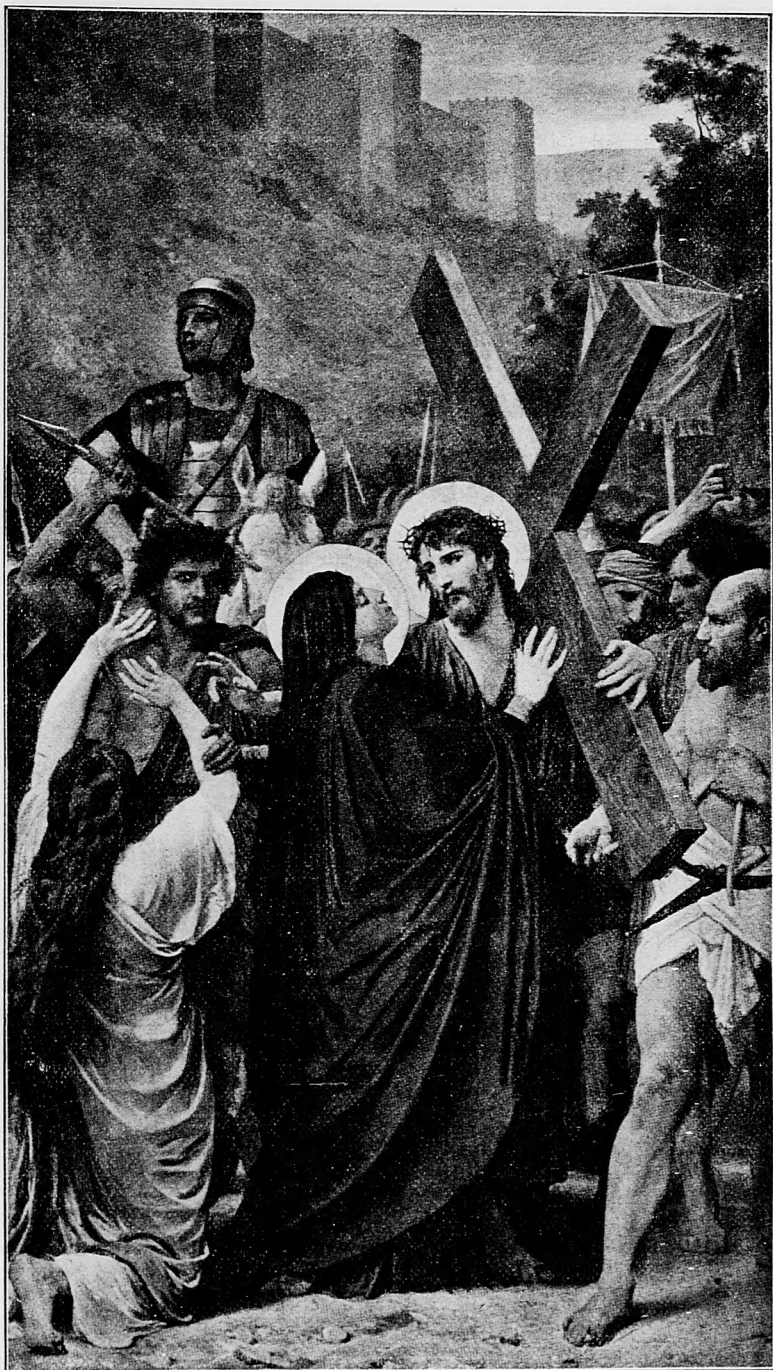
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlasky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Babka k babce, budú kapce.

Toto známe porekadlo naši dobrí starí ináč zachovávali ako my mladšie pokolenie. Babka k babce hovoril dedko a prikladal tú babku k tej babce, ten groš ku grošu až mal kapce alebo krpce. Nechýbalo totiž ničeho v dome. Izby byly dobre lež jednoducho po sedliacky zariadené; náradie bolo ale z tvrdého dreva a nie taký krám ako ho včul židia na ráty predávajú. Komory byly plné. Bolo tam mäsa, slaniny, kapusty a všetkého čo v dome potrebné. Škryne byly plné bielizne mužskej a ženskej. V izbách bolo perín a podušnikov až po samý poval. V maštalách stála dobre chovaná lichva. Vo dvore si nemal kde stúpiť, tolko bolo v ňom hydu a drúbeže. Dobré sa mal gazda, dobre bolo sluhovi a to všetko len preto, že sa dedko toho starého porekadla držal: babka k babce, budú kapce.

Ako ale ten liberálny vietor začal dúchať, všetko sa to ako by na flaku premenilo. Dedo už dávno zomrel. Mladý gazda ale neprikladá babku k babce. Lež keď ju má tú niklovú alebo plachovú kornuku nesie ju zaraz Mojžišovi na oltár. A včul ten Mojžiš hovorí: babka k babce, budú kapce. A má ten Mojžiš včul tri chotáre v árende, a dva si kúpil na ireg ako vlastnosť a má stodolu plnú zbožia a maštale plné lichvy, a izby po pánsky zariadené ako gróf. Starý dedko nezbedného Mojžiša neraz vyšticoval, včul sa mu syn

Panna Maria stretla sa na križovej ceste so svätým jej Synom.

alebo vnuk jeho klaňá a hovorí mu pán veľkomožný. Žid Mojžiš má dosť všetkého, roľník bývalý gazda je žobrákom a to preto, že nenasledoval staré porekadlo: babka k babce, budú kapce.

Časy sú pravda včul horšie ako byly predtým. Lež ľudia sú, čo tieto časy robia. Časy sú horšie, ba sú aj ľudia horší. Jedon si nevšíma druhého. Každý chce žiť len pre seba samého. Môžeš dať gazdovi rady akej chceš. Česť výmin-kám, ale je vôbec tak, že včul každý len dľa svojho rozumu chce žiť, robiť a jednať. Čo ti ale ten rozum osoží, keď ho za šesták u žida prepíšeš? Z nektorých obcí sa dakedy ľudia za starých časov vysmievali, že tam rozum merajú a predávajú. Ba veď koľko je takých obcí, ba celých okresov volebných, kde voličia a gazdovia ten rozum predávajú. A žid kupuje tento rozum a dáva zaň smradlavé pálené alebo octové víno a prikladá pri tom babku k babce a má kapce. Bo už celá obec jemu patrí.

Nenie ohavnejšieho pohľadu ako človek opilý. Na nohách nevie stáť, kláti sa z ľava na pravo. Len blbota, bo sa mu jazyk zastavuje. Ide z neho para ako zo starého suda. Rozumu nemá a predsa chce byť múdry. Na nikoho nemyslí, ani nikoho nezná len duševného priateľa svojho Mojžiša. A veď je to taký dobrý človek ten Mojžiš, ponúka, napája, dáva aj na úver, pri tom ale robí krížiky alebo čiarky na dvere dupovanou kriedou a prikladá babku k babce a má kapce, kdežto bývalý gazda chodí bosý a otrhaný.

Nemalá príčina záhuby ľudu je, že sa nedrží dobrých obyčajov svojich predkov. Budme šporliví, obozretní, šanobliví, pilní a usilovní, nezpúšťajme sa mravov a dobré časy našich starých sa zase ku nám navrátia. Veď tá zem, naša matka je dnes len tá istá ako pred sto a tisíc rokmi. Vyživila ona a vyživily sa z nej pokolenia a pokolenia. A zem túto svätú, v ktorej spočívajú tvoji predkovia, v ktorej ležia a práchnejú kosti a pozostatky tvojho otca a matky, zem túto v ktorej ti i ten najmenší kamienok má byť drahý, túto pôdu kde si sa narodil, žil viac-menej rokov by si ľahkomyselne opustil? A prečo? Prijde do dediny židovský agent, nahovára blahého a neblahého ako ten lstivý had v zahrade rajskej, Evu, tak tiež nahovára ten židovský agent. Po-

predaj čo máš všetko a hybaj za široké more do tej Ameriky, tam budeš pánom, dolárov budeš tam mať cez jedon deň viac ako tu zemiakov; tu hrdluješ, tam si vyrobiš. A dáš sa zväbiť ako Eva lstivému hadisku, dáš sa zväbiť tomu židovskému agentovi, roličky, chatrč alebo chalupu predáš židovi od poly za darmo. Židovský agent má osoh z toho že si sa dal na cestu namlúviť a má osoh i z toho že si tvoj majetok židovi lacno predal. Žid prikladá babku k babce a ty nebudeš mať ani na krpce.

Ľahko je to povedať, babka k babce, bude si nejedon mysleť. Ale kde ju vziať tú babku? Kde vziať ten prvý groš? Veď ťažké časy žijeme a tých peňazí nikto nemá včul na dostač. Hovoria že peniaze byly aj budú. Veď áno byly, budú a sú aj. Ale kto ich má? U nás vôbec žid. A kto mu ich dal? Dal mu ich robotník, roľník, teda ľud. A za čo mu ich dal? Za tú otravu, za ten trúnok. Nemiernosť v pití; ľahkomyselnosť, neobzretnosť sú základom záhuby a hmotného poklesku ľudu. Čím sa dá tomuto odpomôcť? Treba aby ľud spolu držal. Keď v každej obci bude čítací spolok, kruh, v ktorom sa dospelí obyvatelia obce po nedielky schádzajú, kde sa radia, kde čítajú dobré, mravné novinky kresťanské, vtedy nikoho ani ten prefikaný žid neokabáti. Keď v každej obci založený bude kresťanský potravný spolok v ktorého sklepe aj chudobný človek za niekoľko halierov dostane dobrý a pravý tovar, vtedy ani robotník ani gazda, teda ten ľud možno zarobené peniaze nemusí židovskému skleparovi nosiť. Gazda bude mať peniaze žid ale nie. Vtedy ľahko môže prikladať babku k babce a nemusí sa starať o krpce do Ameriky.

Ktože to vynašiel tú veľikú múdrosť, aby ľud opustil vlasť svoju a hľadal šťastie v ďalekom svete za širokým morom? Vynašli, rozširujú a podporujú to židia a liberáli. Ľud ide z krajiny do Ameriky a do krajiny hrnú sa ruskí a poľskí židia ako keby ich z mecha sypal. Ty ideš do sveta i s tvojimi a do tvojeho teplého hniezda si sadne žid, najprv v dlhom kaftane a s masťnými vrkočkami nad ušiami, o nedlho ale ozdobený zlatými prsteňmi a refazmi ako pán veľkomožný. Ty budeš v Amerike žobrák na duši na tele, on ale z milosti Tiszovej barón a magnát. Miluj svojeť, neopúšťaj vlasť a drž sa porekadla predkov: babka k babce, budú kapce!

Kto sa topí aj britvy sa lapá.

Že sa liberáli u nás topia, to vie celý svet. Veď je to už ozajstná povodeň, čo od 26. januára na nich prišla. Vtedy si oni tých cepov, akými ich väčšina voličov vymlátila, ešte nevšimli. Domnievali sa, že príde čas a tento im donesie aspoň dajakú iskričku nádeje. Čas prišiel, ale nádej vystala. Nič im neosožily audiencie a nič im neosožily ani obedy u kráľa. Výhľadov teda nemajú žiadnych. Hia, darmo je, džbán dotiaľ nosia na vođu, kým sa nerozbije. A ten liberálny džbán sa náležite roztrepal. Liberáli ale mali vždy veľký smäd, nie po spravodlivosti, lež po falošnom trúnku, aký im lifrovala vláda a cudzozemsko. Včul je ále koniec celej liberálnej sláve. Nebude viac toho pukaného vína (champagneru), nebude viac tých tlstých cigariet s tým červeným opaskom, nebude viac oročiek, diurnov a honorárov. Celý svet sa v Uhorsku ako by na ruby obrátil.

Iní India, spokojnej mysle a čistého svedomia by sa držali toho starého porekadla: nech čert trávu vezme, keď kravy-psy zožraly a vžili by sa do pomerov, ktoré si dla svojej cbuti premeniť nevedia. Liberáli nie tak. V poslednom okamžení chytajú sa britvy. Nuž a čo sú to za britvy?

Najprv sa lapali vojanského kepeňa. Nazdávali sa, že Uhorsko pred vojakmi hneď na kolena padne a ešte im aj ruky pobozká, keď mú hlavu zotnú. Nuž ale veď je to stará vec, že aj ten najpeknejší vojak nič neplatí, keď nemá gurážu. Tie vojenské kruhy ale, ku ktorým sa naši liberáli obrátili, nemajú gurážu oproti postaviť sa väčšine Uhorska, utlačiť slobodu a vymenovať vládu, ktorá by proti zákonom a konštitúcii riadila krajinu. S vojenskou britvou liberáli teda ničoho nevyriadili.

Ako opravdiví politickí raráškovia rozmyšľali liberáli ďalej. Ponevác im ale rozum kypí. prišli na tú myšlienku, že keď im vojaci nepomohli, pomôžu im Nemci. Nemec sa všetkého na svete chytí. Prečo by sa nezaujal liberáiov v Uhorsku? A zaujali sa ich. Tam v tom Raichsráthe a v mestskej rade vo Viedni hromžia Nemci na Uhorsko, ako keby ich bol dakto k tomu najat. Chcete mať colnú rozluku a colné územie v Vhrách? Dobre! To sa ale budeme spravodlivo deliť. Rakúsko platí na spoločné farchy 70 percentov a Uhorsko 30 percentov. Tomuto zodpovedne, tak hovoria Nemci, pri delení dostane Rakúsko 70 percentov kanónov, pušiek, vozov, vojanských kabátov, nohavíc a iného majetku, Uhorsko ale len 30 percentov. Nemci by sa teda už aj deliť chceli, ako malí chlapi pod čerešňou s čerešňami. Kde sa o delenie jedná, tam je Nemce hneď pri tom. To je stará pravda. Lenže sa naše Uhorsko nedá okabtiť. To je ešte staršia pravda.

Keď teda liberálom u nás ani Nemci pomôcť nemôžu, idu o jednu chalupu ďalej. Huckajú včul oproti Uhorsku Čechov, Horvatov a ešte aj Valachov. Títo im tiež sadli na lep a píšu proti Uhorsku, že človekovi až vlasy hore stávajú. Nuž ale veď sú to všetko len strašidlá proti vrabcem. Uhorsko zná, kolko tieto strašidlá

platia pred veľkým svetom. Táto britva liberálom tiež nič nepomôže. Uhorsko nepopustí ani na piad od vvojho práva.

Veď my známe liberálov a jejich kúsky. Sú ont dobri vlastenci, kým majú v krajine čo jesť a piť. Keď nie, to vlast svoju bárskomu predajú aj za hrniec kapusty.

Daromná práca.

Mnohým z čitateľov našich bolo nápadné, že čo drží spolu stranu Tiszovu, keď ztratila mastný hrniec, a keď jej vodca tak hanebne pochodil pri posledných voľbách? Veď to každý vedel, že liberáli nemôžu byť bez plyných válovov a bez obrokovej kapse, kdežto predsa nerozbehlí sa ako to robia podkani, keď cítia, že loď, na ktorej nachodia sa, utonie v mori.

Odpoveď je veľmi ľahká.

Veď Tisza dal peniaze liberálnym ablegátom na voľby, a títo prisahou sa zaviazali, že neopustia gazdu svojho, čo by sa čo stalo. (Pravda vtedy ešte nevedeli, že zostanú v menšine.) Ináč to tak volajú, že tých pánov na tej dotrieskanej strane, zbojnícka statočnosť drží spolu. Oni až do posledku rákali, že bez nich neskončí sa válka, a že kráľ len ich splnomocní s riadením krajiny. Veď vždy tak vraveli a písali, že oni sú strana kráľova.

Nuž ale národ už má dost toho nešťastlivého liberalizmu. Protiví sa mu, a čaká voľačo lepšieho, preto dal pri voľbách väčšinu spojenej opozícii. S Tiszom nič nechce mať. Že vzdor tomu nemohla prevziať opozícia vládu, tomu jedine Tisza je na príčine. On sa ponúkal tam hore, kde vždy je taký milý človek, ktorý vyhovie žiadostiam viedeňských pánov, ktorí v putách chcú držať našu krajinu. Títo páni to chcú, aby Uhorsko nič nedostalo, čo by slúžilo k jeho prospechu, len oni aby mohli dostať čím viac millionov na kanóny, na zbroj a na lode námornícke, a viac vojska. Veď aj teraz pýtajú 450 millionov peňazí a o veľa tisíc viac rekrútov. Tisza a strana jeho dala by to s radosťou, hoc to národ nevládze a hoc by skrze to upadol ešte do väčšej biedy. Spojená opozícia to hovorí, že národ nesnesie tak náramné farchy, na ktoré i tak nemá potreby. Nechce vydať krajinu Rakúsku, aby ju aj budúce zdieralo, ako to od jakživa robí. Veď Rakúsko takrečeno z nás žije. Tam majú vyvinutý priemysel a hospodárstvo, my ale nič, lebo liberáli akožto strana cisárova, veľmi volkali Nemcom a vojenským vrchnostam. Veď len tá vláda sa udržala, klorú títo chceli. Takýto miláčik je aj Tisza a jeho strana, preto by ich radi mali v kompánii svojej, a preto robia prekážky, aby nedostala do ruky vládu spojená opozícia. Boja sa, že by nezdiejala národ. Nedala by toľko peňazí a vojska kolko oni žiadajú, a že by krajinu v národnom duchu riadila, pri ktorom vyvinulo by sa naše hospodárstvo a priemysel a že vydobudli by sme si samostatnosť.

Ano, toho sa boja! Nuž ale nech robia čo chcú, národ zvíťazí, už bolo dost toho poddanstva. Spojená opozícia príde na vládu, keď teraz nie, neskôr. Máme čas. Tým je ponáhlo, ktorí vojsko a kanóny potrebujú.

Prvá práca spojenej opozície bude zmeniť pozície hospodárov a remeselníkov, ktorých liberálna vláda náramne utláčala. Potom rozšíri volebné právo s takým zákonom, aby nemohli robiť huncútva, aké sme aj pri nedávnych voľbách zkúšili a aby nemohli kadejakí naničhodníci pokutovať a sťahovať statočných Ľudákov. Zmena by sa stala aj pri vojsku. Aj tam by uviedli inakšieho dacha a inakšiu výchovu, aká je dosiaľ.

Lenže liberáli pod vedením Tiszovým v ceste sú namáhaniami opozície. Chcú aby všetko pri starom zostalo. Aby neztratili masť hrniec. Aby oni panovali a aby krajina jejich bola na večné veky. Toto je to vychválené vlastenectvo liberálov. Panovať nad národom, čo by aj zahynúť musel od toho drancírstva! Utešenie Ľudia. Statočné okresy, ktoré takýchto vyslancov volia a na snem vysielajú!

Hoc teraz zostúpiť musia z vlády, za to všemožne budú robiť, aby sa nazpät dostali k masťnému hrncu. Hej, treba poznať liberálov! Ani Tisza nenie taký človek, ktorý by sa tak ľahko zriekol vladárenia. Nad ním nenie vysokomyselnejšieho násilníka. A prívŕzencom jeho tiež nebude chutnať tvrdý chlebič na opozícii, kde by chceli prestúpiť. Nie! Tisza už napred porobil poriadky. Predával barónstva a iné vyznačenia. Prepadnutých ablegátov liberálnych vsadil do masťných úradov a do domu veľmožov, a všetci tito so spojenou silou budú pracovať, aby Tisza prišiel na vládu, odkiaľ so žalostným srdcom sa ľúči.

Nuž ale márna nádej! Národ dávno preklial liberalizmus aj s Tiszom. Ani by nebol hoden života, žeby si ho nazpät žiadal.

Nechceme viac ani Tiszu, ani liberalizmus, ale my chceme mať takú vládu, ktorá bude nás statočne, spravdive, rozumne a ľudsky riadiť.

Teraz Tisza má vyše sta kompanistov, ktorých prisaha viaže k nemu, ale národ s rozhorčenosťou hľadá na týchto strakatých rytierov, a pohoršuje sa nad tým, že vlastní synovia sú mu nepriateľmi. Nech by ale boly nové voľby, národ rozpráši bandu túto, takže ani stopy po nej nezostane.

Tak sa aj patrí. Len statoční mužovia sú hodni toho, aby riadili národ. Každá iná práca je daromná.

Dolu teda s liberálmi! Nech žije spojená opozícia a v tejto ľudová strana!

Fatranský.

Rozhovor Žilinčana s Rajčanom.

— Dobrý deň pane Rajčan! Nuž čo, ako že sa máme, čo tam počuť v Rajci?

— Ďakujem za opýtanie pán Žilinec! Nuž však len dýchame a veľ ako by trochu lepšie, bo sme dostali tú radostnú novinu, že vaša žilinská voľba je zničená. Už len tá pravda prvej, alebo neskôr musí zvíťaziť! Odpusťte pane Žilinec, že hovorím vaša voľba, lebo takú voľbu, ako to bola, len Žilinci prevedú. Vy vždy figlujete v tej Žiline. My Rajčania sme smelsieho ducha pri voľbách; my neodskakujeme, ale verne bojujeme pod tou zástavou,

ktorej sme sa chytli. My sme väčším dielom všetko neohrození Ľudáci a takými aj ostaneme, lebo my lepšiu budúcnosť vlasti len v ľudovej strane poistenú vidíme. A boli by sme v našom okrese už aj zvíťazili, keby tých nešťastných židovsko-liberálnych kortešov a naháňačov nebolo bývalo.

— Ej veru máte pravdu pán Rajčan, že u nás v Žiline sa to mešťanstvo v každom ohľade tak veľmi premenilo. Smutno, je to ale pravda, že naše mesto padlo do rúk nepriateľských. Naše starobylé mravné mesto je veľ celkom liberálne hniezdo. V tých fabrikách nasháňalo sa tu všeliakaj sberby, ktorá nášmu mestu hrozný úpadok zapríčiňuje. Chytila sa nášho mesta veľkomestská pýcha a nafúkanosť a toho nám veru nebolo treba, bo sú to tie najväčšie pliahy sveta. Preto nečudujte sa susedko Rajčan, že sa u nás také veci robia!

— Ja si tiež tak myslím, že veru v tej vašej Žiline sú to akési veľmi čudné pomery. Vaše mesto je cudzincami preplnené, ktorých bohom je brucho, medzi týchto zamiešali sa i mnohí múdri Žilinci a veľ si stavajú spolu babilonskú vežu. Je to čudno, že sa u vás niektorí tak chytro menia. Na príklad, keď bol Apponyi v Žiline, ako ho tam krásne vitali, a ako sa prisahali, že jeho zásady verne nasledovať budú. A tu ho máš, ako pri voľbe kepienkou mnohí prehodili! Či je to už potom statočnosť? Židáci a liberáli sice to hovoria, že v politike statočnosti nenie. Ja ale zase len toľko poviem, že kto nemá v politike statočnosti, ten jej ani inde nemá. My Rajčania sme veľ zvedaví, čo budú tí vaši liberáli robiť pri tej novej ablegátskej voľbe? Koho že sa zas chytia? Veľ snáď toľko peňazi na kortešačky nemajú? Nuž ale ako že sa pozrú do očí Valerovi Smialovszkému, či ho snáď zase prekabáčia? Tento raz sa už nedáme a musíme vyhrať. Ukážeme svetu, že v našej mameluckej stolici prví zlomíme moc liberálov. Pravda je síce, že by sa patrilo našej ľudovej strane vyhrať, veď i vtedy, keď ľudová strana u nás bojovala, len málo hlasmi a aj to iba pre figle liberálcov ostala v menšine, dľa pravdy mal byť vtedy Karol Baross, náš dekan a farár za ablegáta ľudovej strany vyvolený. My preto, keď sa opozícia spojila, držíme sa pevne zásady ľudovej strany. Čo vy poviete na to pane Žilinec?

— Ja, čo sa mňa týka, a nakoľko znám mojich priateľov v Žiline, my by sme sa tomu len zo srdca tešili, keby ľudová strana u nás zvíťazila. Keď však veľ sú už také politické pomery, teda si myslím, aby sme veľ len nášeho Smialovszkého podporovali. Veď nás on už mnohé roky na sneme zastupoval, usilovne plnil svoju povinnosť a čo za koho mohol to vykonal. Až teda nevystúpi u nás kandidát ľudovej stránky, to bude najlepšie, keď sa veľ v našom volebnom okrese všetci Ľudáci okolo zástavy Smialovszkého spojíme, a tak privedieme ju k víťazstvu. Pravda, pane Rajčan?

— Ja som tiež tej mienky. Tak sme sa teda dorozumeli. Dobre sa majte pane Žilinec!

— Dobre sa majte! Do videnia pri novej voľbe.

Kozák.

POLITICKÉ CHÝRY.

Porada ľudovej stránky snemovnej.

Ľudová stránka snemovná dňa 6. apríla vo štvrtok večer o 6. hodine držala poradu v miestnostiach vlastného kruhu pod predsedníctvom grófa Aladára Zichy. Zápisnicu viedol vyslanec Béla Nyáry. Pritomní boli nasledujúci vyslancovia: Franc Buzáth, Ján Csernoch, Franc Csizmazia, Jozef Farkas, Otto Förster, barón Ivor Kaas, Alexander Karácsonyi, Pavel Kovács, Ján Molnár, Štef. Rakovszky, Alexander Simonyi-Semadam, Franc Szkycsák, Mikuláš Zboray. Porada Zaoberala sa v prvom rade s návrhom Franca Kossutha, aby 18. novembra minulého roku násilím liberálnej strany donesený zákon zničený a zo snemovnej zápisnice vytrený bol. Dotyčne tohoto návrhu porada uzavrela, že len v tom páde drží zapotreby pustiť sa do debatty, keby túto liberálna stránka zapríčinila. V tom páde keby liberálna stránka takúto debattu nasnovala, vyvolený bol vyslanec Franc Buzáth, aby na príležitostné nápady liberálnej strany v mene strany ľudovej odpovedal. Do výboru ku zostaveniu adresy na kráľa vyvolený bol gróf Aladár Zichy a Štefan Rakovszky. Napokon poprosil predseda gróf Aladár Zichy všetkých vyslancov stránky ľudovej, aby ohľadom na veľkej vážnosti pojednávania ku zasadnutiam snemovne v úplnom počte sa dostavili.

Politický prehľad.

Vo stredu 5-ho apríla bol Tisza na audiencii u kráľa. Kráľ o 3. hodine po obede odcestoval do Viedne. Výkonný výbor spojenej opozície držal zasadnutie. V politických kruhoch hovorilo sa, že nová vláda do 11-ho apríla vymenovaná bude. Či z opozície, alebo len dočasná vláda nevedelo sa istotne. Vo štvrtok 6. apríla hovorilo sa, že Koloman Széll tú radu dal kráľovi, aby vymenoval vládu zo spojenej opozície. Viedeňské liberálne časopisy strašne napádajú Uhorsko. V smerodajných kruhoch politických v Rakúsku prejavujú sa pohyby na revíziu vyrovnania s Uhorskom z roku 1867. V piatok 7-ho apríla krom zasadnutia snemovne neudalo sa nič poznávaného hodného. V Uhorsku je ticho, tým odvážlivejšie vystupujú politické kruhy vo Viedni proti Uhorsku. Vláda rakúska strojí sa novej vláde uhorskej — ktorej ešte nenie — ultimátum poslať. Naši liberáli pracujú teda teraz vo Viedni. Pojednávanie kráľovskej Kúrie v záležitosti mandátu prievdzského. V pojednávaní sa zajtra pokračuje. V sobotu 8-ho apríla o rozriešení politickej krízy nič nového. Snemovňa držala zasadnutie, v ktorom sa opäť len to ukázalo, že je Tisza nemožný. Výkonný výbor spojenej opozície držal zasadnutie. Držala sa porada

v záležitosti adresy na kráľa. Pokračovalo sa v pojednávaní pred kráľovskou Kúriou o prievdzskom mandáte. Snemovňa drží zasadnutie až vo stredu dňa 12. apríla. V pondelok 10. apríla Tisza na audiencii u kráľa. Hovorí sa, že Tisza i naďalej ostane ministerpredsedom. Nové porady s grófom Juliusom Andrassy. Návrh výboru na pokarhanie politických prečinov. Pojednávanie pred kráľovskou Kúriou o prievdzskom mandáte zakončené bude dňa 14. apríla, kedy aj výrok vynesie Kúria.

Snemovňa.

Snemovňa držala zasadnutie 5-ho apríla, v ktorom Franc Kossuth predložil dva návrhy k pojednávaniu, a síce jeden návrh na zničenie urážlivého zákona, ktorý snem 18. novembra min. roku doniesol násilienstvom liberálov a druhý návrh na zostavenie adresy na kráľa. Pojednávanie týchto návrhov započalo sa 6-ho apríla. Predseda snemu rozpomenul sa o smrti v decembri ľahšieho roku zosnulého vyslanca Akuziusa Beöthy. Predseda ďalej sdělil, že z posledného snemu tisícšesťstopäťadevädiesiat prosbopisov zostalo ležať nevybavených. Nad touto správou pohoršili sa vôbec vyslancovia spojenej opozície. Liberáli čuši pravda ako s teplým osúchom.

Zasadnutie snemovne 6. apríla sačalo sa s tým, že Franc Kossuth odôvodnil dva jeho návrhy snemu predložené. Kým totiž vo Viedni nové ťažkosti snujú oproti rozriešení krízy, za tým snem uhorský v tichosti a vážne ako sa sluší na zákonodarstvo odmieta najprv z liberálneho smetiska všetok ten neriad, ktorý liberáli po dlhom panovaní po sebe nechali. Medzi týmto neriadom je aj ten zákon, ktorý liberálna väčšina dňa 18. novembra minulého roku doniesla a ktorý ten cieľ mal, aby vo snemovni sloboda slova utlačená bola, tak že by v snemovni len liberáli slobodne hovorili a robiť mohli čo chcjú, opozícia ale nie. Druhá predloha, ktorú Franc Kossuth na stól snemovne položil a v snemovom zasadnutí odôvodnil vzťahuje sa na to, aby vypracovaná, snemovni predložená a kráľovi doručená bola adresa, v ktorej vyjadrené a odôvodnené majú byť národné požiadavky väčšiny a krajiny, aby politická kríza v tomto smere a čím skôr bola rozriešená. Návrhy svoje odôvodnil Franc Kossuth zodpovednými rečami, ktoré snem s veľkou pozornosťou sledoval a napokon na denný poriadok budúceho zasadnutia položil.

Dňa 7. apríla držala snemovňa vážne zasadnutie, v ktorom pojednávaly sa dve predlohy Francom Kossuthom včerajšieho dňa predložené. Pochovaný bol teda v prvom rade zákon liberálmi 18. novembra roku 1904 donesený. Za zničenie zákona hlasovalo 188 vyslancov spojenej opozície, za podržanie zákona, teda proti predlohe Kossuthovej hlasovalo 86 liberálov. Následkom toho vyhlásil predseda, že zákon ten od 18. novembra 1904. roku je zničený a bezprávny. Ponevác ale tento zákon a jeho osnova rušil stanovky snemovne a považovať sa má ako ťažké previnenie proti slobodnej porade snemovne, vyhlásil ďalej predseda snemu, že ako taký, tento zákon má byť vytrený zo zápisnice a denníka snemovne.

Druhá predloha Franca Kossutha na zostavenie a odoslanie adresy na kráľa bola tiež väčšinou hlasov prijatá.

Zo stránky liberálov neopovážal sa nikto proti týmto predlohám slova pozdvihnúť. Iba sám Tisza pokúsil sa predniesť dačo z jeho stanoviska. Spojená opozícia ho ale nechcela poslúchať. I keď sa napokon Tisza ponosoval, že mu opozícia nedá hovoriť, predseda snemu ho vlúdne zavrátil. Darmo sa obzeral Tisza na pravo, na ľavo, jeho priatelia a otroci, čo mu predtým vždy zmužile tleskali, nestáli za ním. Bol sám. Tak sa časy menia, tak tento svet beží.

Dňa 8. apríla bolo len krátke zasadnutie snemovne. Na dennom poriadku bolo vyvolenie výboru ku zostaveniu adresy na kráľa. Z liberálnych vyslancov bolo ich len asi 12 prítomných. Tiszovu vládu zastupovali len Béla Talian a Ervin Cseh, ministri. Liberáli ako by voňali, že v snemovni nemajú čo hľadať a preto radšej ani neprišli. Asnád sa haňbia. Veru sa dost za čo majú. Do adrešného výboru vyvolení boli nasledovní vyslancovia spojenej opozície: gróf Albert Apponyi, Samuel Bakonyi, Béla Barabás, gróf Theodor Bathányi, barón Dezider Bánffy, Karol Eötvös, Julius Gulner, gr. Ján Hadik, Ludvik Holló, Franc Kossuth, Béla Mezóssy, Gejza Polónyi, Štefan Rakovszky, Julius Sággy, Ferdinand Szederkényi, Koloman Thaly, Ján Tóth, Gabriel Ugron, Julius Wlassics, gróf Aladár Zichy, gróf Eugen Zichy. Po vyhlásení výsledku voľby navrhol predseda, aby snemovňa nasledujúce zasadnutie v budúcu stredu držala.

«Sedmohradský kardinál.»

Tie židovské liberálne noviny ešte aj takúto novú cirkevnú hodnosť vymyslely. Židovský novinkár nedá nikomu na svete pokoja. Tak od jedného času napádajú grófa Mailátha, biskupa sedmohradského, jednotajne a rozumie sa bez všetkej príčiny. Tak sa rozpisujú o ňom, že sa:

1. menuje biskupom sedmohradským, vzdor tomu, že kalvínski a unitárski biskupi proti tomu protestujú. Ďalej sa zas naň žalujú, že

2. šíri vieru katolícku peniazmi.

Čo sa prvého nápadu týče, že sa gróf Mailáth menuje a píše biskupom sedmohradským, robí to so všetkým právom, lebo tento titul patrí mu dľa zákonov. Sedmohradsko má dľa zákonov len jedného biskupa, a to jo len biskup katolícky, na tento čas gróf Mailáth. Unitári a kalvíni nemajú biskupov. Oni majú len superintendentov a unitári len pradtavených. Dľa liberálnej obyčaje menujú sa síce aj superintendenti biskupmi, nemajú ale k tomuto žiadneho práva a mohli by sa menovať aj generálmi, za to ich ešte nikto za generálov neuzná.

Čo sa druhej námietky týče, že biskup Mailáth šíri vieru katolícku peniazmi, táto myšlienka tiež len v hlave takého poplašeného židovského novinkára vzniknúť mohla. To je pravda, že biskup Mailáth celý rok chodí po veľmi rozsiahlom biskupstve sedmohradskom, spovedá, birmuje a opatruje nemocných, chudobu napomáha dľa možnosti.

Že by ale peniazmi šíril vieru katolícku, o tom ani druhí, ani on sám nič nevie. No vie to len ten židovský novinár, ktorý by si s jeho nápadmi od sedmohradského biskupa takýmto lacným spôsobom niekoľko korún chcel zaslúžiť.

Gróf Štefan Tisza vo Viedni.

Gróf Štefan Tisza išiel do Viedne a 12. apríla predstaví sa na audiencii u kráľa. Ministerskému predsedovi horí pod päťami a preto išiel do Viedne, aby ho kráľ oslobodil neprijemného úradu. Má, ako hovoria, veľmi vážne politické a osobné príčiny, z ktorých opustí chce hodnosť ministerpredsedníctva. Kráľ vraj, ako z Viedne píšu, na tom stojí, aby Tisza v úrade vydržal, kým kríza rozriešená a nová vláda vymenovaná byť môže. Následkom toho prišli z Viedne chýry, že na vláde

Tisza ďalej ostane.

Tie príčiny, ktoré doposiaľ donášaly sebou, že Tisza doposiaľ na vláde ostal, sú ešte aj včul v každom ohľade smerodajné. Krajina vraj nemôže byť bez vlády a Tisza ani zo zdravotných, ani z iných ohľadov nemôže opustiť vládu. Keby Tisza išiel prv, než je nová vláda vymenovaná, to by v krajine, nie k polepseniu politických pomerov, lež ešte ku väčšiemu zmätku viedlo. Vo Viedni pravda Tiszu nechcú pustiť, bo ešte vždy v tej nádji žijú, že im poradí zničiť, alebo nemožnou učiniť tú spojenú opozíciu a potom si vládu vymenovať dľa vlastnej chuti. Sú to len samé figle! Či v tomto veľkom politickom zmätku krajina hmotne ešte viacej upadne, klesne, o to sa vo Viedni nestarajú.

Porada u grófa Andrásyho.

Gróf Julius Andrásy, barón Dezider Bánffy a Karol Eötvös držali poradu. Karol Eötvös z poverenia spojenej opozície vypracoval predlohu na pokarhanie, patrične na obžalobu, ktorá by sa mala zdvihnúť proti bývalému predsedovi snemu a spolu proti vláde pre nezákonnosti na sneme spáchané. V tejto záležitosti bola porada u grófa Juliusa Andrásyho, akožto u hlavy dissidentov. Zákon 18. novembra minulého roku proti slobode snemu donesený, je síce zničený. Neškodilo by ale, keby všetkých tých, čo sa týmto zákonom, nielen proti slobode snemu, lež spolu i proti celej krajine ťažko prehresili, na zodpovednosť vzali, a obžalobu pozdvihli proti bývalému predsedovi snemu a aj proti vláde. Nech je to liberálne smetisko náležite vyčistené. Keď má byť zvon, tak nech je zvon.

Nové plány k rozriešeniu vlády.

Múdri ľudia sľubujú a blázni sa radujú. Vo Viedni nás každý deň len za bláznov držia. Tomu sa ale nikto neraduje. Každý deň nové plány na rozriešenie krízy a zavedenie poriadku v krajine. Včul zas prichodia s tým plánom, že vraj našli človeka, ktorý im taký program vypracoval, že ho prijme väčšia čiastka spojenej opozície a väčšia čiastka liberálov, a že program tento aj

sám kráľ prijme. Pravda, hlavná vec v tom programme sú tí liberáli! No páni moji, nedržte ľudí za bláznov, nerobte plány, lež dajte ľudu chleba!

Adressa na kráľa a snemovňa.

Že adressa, ktorá na návrh a teraz už zákonnú predlohu predostrel má sa kráľovi, v snemovni prijatá bude, o tom nenie žiadnej pochybnosti. Nedá sa to ale s istotou povedať, že túto adresu bez všetkých okolností prijme aj snemovňa veľmožov. Tisza je proti adrese, ako vôbec proti každej zdravej a osožnej myšlienke. Tisza tiež, ako známo, veľmi mnohých povýšil na magnátov už či pokrstených, alebo nepokrstených. Keď iní nie, to zaiste títo protivíť sa budú proti jednohlasnému prijatiu adresy na kráľa. Nenie však k očakávaniu, že väčšina magnátov predstaviť by sa chceli svetu ako gr. Tiszovi pohoničia!

Z CUDZOZEMSKA.

Francúzsko.

Liberáli a slobodnozvedníci, alebo ako sa vôbec menujú frajmaureri už od dávna pracujú vo Francúzsku na úplné odtrhnutie alebo rozlúčenie cirkve od štátu. Napoleon I. s počiatkom minulého storočia pri usrozučení rímskeho pápeža zariadil všetky záležitosti medzi štátom a cirkvou rímsko-katolíckou takrečeným konkordátom. — V tomto konkordáte ustálené boli práva cirkve oproti štátu a práva štátu ku cirkvi. Pokiaľ sa francúzske vlády tohoto konkordátu držali, katolíci žili tam v pokoji a vyvíňovali život náboženský a spoločenský bez všetkej prekážky.

Nespokojné časy, ako revolúcia, prežilo Francúzsko, žiadnej vláde však nenapadlo rušiť konkordát. Niekoľko rokov je však tomu, čo dostal sa na čelo vlády francúzskej istý Combes, bývalý katolík, čo sa ale pozdej viery zriekol, a tento, aby sa na vláde udržal, na radu liberálov, židov a frajmaurerov začal katolíkov utláčať. Francúzskej komore. snemu, predostrel predlohu, aby všetky katolícke ústavy, školy, ako i všetky korporácie a kongregácie, taktiež i všetky kláštory mníchov, ktorí prísahu vernosti štátu nezložila, utlačené a údovia jejich z krajiny vypúdení boli. Komora francúzska prijala predlohu Combesa a následkom toho vláda francúzska pozatvárala všetky katolícke školy a mníchov i mnišky na tisíce vyhnaná von z krajiny a majetok ich zhabal štát.

Bezbožného ministra Combesa zhodili z vlády, prv však než odstúpil, predostrel komore druhú predlohu na zrušenie konkordátu a na úplné odtrhnutie cirkve od štátu vo Francúzsku. O tejto predlohe pojednáva sa včul vo francúzskej komore. Jestli ale túto predlohu komora prijme, to pre tamojších katolíkov nastanú tie najhroznejšie časy.

Ku podpore náboženských cieľov, ako platy biskupov

kňazov, ku udržiavaniu katolíckych ústavov, platil doposiaľ štát zo zhabaného cirkevného majetku 40 millionov frankov. Táto podpora včul celkom vystane, biskupi a kňazi budú bez platov. Chudobný ľud ich platiť nemôže. Dľa tejto predlohy celý cirkevný majetok, ako fary, kostoly, kaplny, kríže, sochy prídu do vlastníosti štátu. Tak keď obec potrebuje kostol, musí si ho od štátu do árendy vziať. Slovom cirkev nebude mať žiadneho práva a nesmie mať žiadneho majetku. Nemôže vydržiavať služby Božie, kňazov. Viera katolícka má vo Francúzsku zahynúť. — Takte gazdujú liberáli kde môžu, a vzdor tomu nachodia sa ešte aj u nás takí katolíci, čo liberálov podporujú.

Nemecko.

Katolícka viera v Nemecku nachodí sa včul v najväčšom rozkvetu. Vzdor tomu, že obyvateľstvo Nemecka zväčša je luteránskeho vyznania a vzdor tomu, že i panovnícka rodina cisárska je tiež luteránskej viery, katolíci v Nemecku nemajú sa čo ponosovať. Veď aj v ríšskej rade majú katolíci už od dávna veľkú politickú stránku, pod názvom «centrum», stredisko. Táto polická stránka vplýva na celé zákonodarstvo nemecké, pravda ku prospechu katolíkov.

Akými prostriedkami prišli katolíci v luteránskom Nemecku ku politickému vplyvu a rozkvetu? Veľmi jednoduchými. Pred rokmi začali v Nemecku každý rok vydržiavať valné katolícke shromaždenia. Každý rok v inom významnejšom meste veľkej ríše. Tieto katolícke valné shromaždenia boli základom celého náboženstva a politického života v Nemecku.

Nasledujúce katolícke valné shromaždenie vybavovať sa bude tohoto roku od 20-ho do 24-ho augusta v Strassburgu. Ku tomuto imponantnému katolíckemu shromaždeniu už včul sa robia prípravky. Už od štyroch týždňov stavajú blízko železnice na veľkom mieste cvičišťa hasičov veľké stavenie, v ktorom sa budú držať porady a zmeští sa do neho 6000 poslucháčov. Toto veľké stavenie dohotoví sa na každý pád do 15-ho augusta. Dvorana táto bude 75 metrov dlhá a 40 metrov široká. Strechou opatrené stavenie toto na 15 metrov vyzdvihuje sa k nebesám. Tak imponantné je tote stavenie, v ktorom sejdu sa v auguste tohoto roku katolíci z celého Nemecka, Francúzska, Belgicka, Rakúska a na každý pád mnohí aj z Uhorska.

Rusko-japonská vojna.

Tieto dni podistým príde ku krutej bitke morskej medzi loďstvom ruským a japonským. Rosdetvensky, veliteľ ruského loďstva zjavil sa neočakávano na južnom mori čínskom. Cieľom jeho je prekvapiť a napadnúť loďstvo japonského veliteľa Togo a spojiť sa s loďstvom vladivostockým. Prekvapné toto vystúpenie ruského loďstva dá sa z toho porozumeť, že Japonci celú armádu vysadili poznove na breh a postupujú proti pevnine a mestu Vladivostok. Toto Rusi ináč prekaziť nemôžu, ako keď Japoncov napred na mori zničia.

BESEDNICA.

O pomocných spolkoch.

(Pokračovanie.)

— Hm, ľahko je tomu, kto má peniaze, povedal Kubo Lajblík. Taký môže odkladať do šporkasse, ale ja ako odložím, keď mám u Ripsa 60 korún dlžoby. Na čo je mne šporkassa? Vložiť do nej nemám čo, kdežto keď potrebujem, požičia mi Rips.

— Pravda že dá! A aký interes ráta?

— Nie veľký, len od každej zlatovky krajciar na týždeň, čo veru nenie mnoho, odpovedal Sikora.

— Jedon krajciar sám vsebe nenie veľa, to je svätá pravda, poznamenal farár, ale do hromady ten interes učini 52 krajciarov, teda máte požičku na 52 percentov, čo je uajväčšia úžera. Vy ako hovoríte, dlžen ste Ripsovi 30 zlatých, tak platíte od nich 15 zlatých a 60 kr. interesu. Pravda, keby ste požičali z kostolnej kasse, a ja bych pýtal od vás tak veľký interes, nadali by ste mi do kmínov do huncútov. ale Ripsovi to prehliadnete, ba radi ste, že vám požičal na tak malý interes. Takí ste vy Iudia. Vždy len k židovi ťaháte.

— Pravdu majú pán farár, odpovedal Sikora. Veru som hlúpe robil, keď som u Ripsa hľadal požičku, vidím, že na mojich mozolách bude bachrateľ, zakiaľ len žiť budem. Nuž ale, ako by sa vyslobodil z jeho pazúrov židovských?

— Aj vám by bola na pomoci naša malá sporiteľna, odpovedal notár, lebo peniaze, ktoré by sme vložili do nej, dali by sme na malý interes tým, ktorí sú utisnutí na to. Vy keby ste si požičali odtiaľ 30 zlatých, platil by ste na rok od nich 2 zl. 40 kr. a nie 15 zl. ako Ripsovi. Však je to veľký rozdiel?

— Veru veľký! odpovedal Sikora.

— Ale ešte som nedokonal, pokračoval notár. Ani tie vypožičané peniaze nemuseli by ste odrazu prinavrátiť, ale po drobna, každý týždeň 20—40 halierov, tak, že by ste to ani necitili, zrazu na to by ste sa prebudili, že ste nenie dlžen ani haliera.

— A to ako? pýta sa Jano Fazula.

— Tak, keby ste vy jadrovania založili úverkový spolok, odpovedal pán farár.

Pravda poslucháči nerozumeli čo je to.

Takto sa vyprávali a radili s Iudom pán farár, notár a učiteľ uplný rok. A Iud počal ostrýť uši, aby lepšie počul a rozumel. Zvedavý bol na to, čo asi môže byť ten úverkový a zase potravný spolok? Ako by mohli pomôcť takéto spolky chudobnému Iudu? Toto nijak nešlo do hláv jadrovanom. Nenie div, v jejich hlavách ešte vždy mátožila pálenka.

Medzi tým stalo sa, že jednu nedeľu po svätej omši vybral sa notár do Meňlivej na návštevu. Obec táto bola čosi tri hodiny od Jadrovej. Za furmana najal Michala Babku. Prijdúc ta, notár siel k príbuznému. Michal ale dľa obyčaje zasadnul si do krémy a popíjal. Veľmi mu bolo nápadne, že v nedeľu popoludni kréma prázdna je, ale aj tomu sa divil, že Iudia ustavične dochádzajú a odchodia z školského staviska.

— Čo je tu u vás tak triezvy Iud, že ani nenakukne do krémy, pýtal sa žida.

— Vidíte gazdičko tu je to tak, že farárisko docela pobláznil Iud. Pred tým aj tu bol inakší, veselší život, Iud pil, jedol a zabával sa, ale farár nahovoril Iud na spolky, a odtedy taký je, ako pustevník. A to je veru veľká hlúposť. Na čo že sme na svete? Veď človek len raz žije, a práve preto nech zažije volačo dobrého. Ale títo osli sprostí dali sa vodiť za nos a stúpili do spolku. Odtedy nepijú a nezabávajú sa. To je veru veľká chyba pre mňa. Čo si počnem s krdlom detí, keď zárobku nemám? Ešte aj sklep otvoril ten prekliaty farárisko, Iud uňho kupuje, tak že chleba nemám. Mój brat Jakub a švager Šmüle už sutekali odtiaľto, o nedlho aj ja pojdem za nimi hľadať lepšie miesto. Ale pite gazdičko, za peniaze veľmi rád poslúžim. Však je dobrá tá pálenka?

Ale Michalovi nechutila pálenka, nepovedal nič, len rozmýšľal: Aha, teraz už chápem, čo chcú náš pánko aj s notárom. Teda toto sú tie spolky? Na mój veru aj u nás to musí byť. Ako to bude pekne vyzerať, keď aj naši židáci sutekajú. No, toho bych sa ešte chcel dožiť.

Platil a poberal sa z krémy, potom oprášil šaty svoje a s veľkou odvážlivosťou siel na faru k tamojšiemu duchovnému, ktorý jednúc v Jadrovej bol kaplánom. Tohoto poprosil, aby mu vysvetlil čo sú to tie spolky, ako možno také zariadiť, a čo dobrého má z toho chudobný človek?

Pán farár s radosťou prijal starodávneho známeho a poučil ho o tom, čo vedieť chcel. Vec tak sa páčila Michalovi, že ruku dal pánkovi na to, že aj v Jadrovej budú mať takýto spolok.

O. H.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Vyznačená mníška. Jeho veličenstvo kráľ náčelníčku budapeštianskeho kláštora milosrdných sestár Klementínu Herkenrath z príležitosti jej 50ročného reholníckeho účinkovania vyznačil zlatým záslužným krížom.

Zlatá omša knieža-primasa. Kardinál knieža-primas uhorský Klaudius Vaszary dňa 26. mája bude mať svoju zlatú omšu. Jubiläum knieža-primasa zasväťí kňazstvo ostrihomskej arcidiecezy s veľkolepými slávnosťami.

sfami, na ktoré vikár Jozef Boltizár povoláva kňazstvo v pastierskom liste. Ponevác deň 26. mája padne na piatok, preto jubilárne slávnosti odbývať sa budú v nedeľu, to jest 28. mája. Programm slávnosti je nasledovný:

1. Dňa 27. mája po večernom odzvonení Anjel Pána bude sa zvonit v každom chráme ešte štvrt hodiny na znak toho, že sa jubilárna slávnosť už započala. 2. Dňa 28. mája budú sa vydržiavať poďakovacie služby Božie, na ktoré sa povolajú vojenské a civilné vrchnosti, všetky školy, jako aj katolícke spoločenské a dobročinné spolky. 3. V každej škole, jestli je možné 27. alebo 28. mája, prípadne o niekoľko dní pozdejšie, alebo na každý pád ešte behom tohto učebného roku majú sa vydržiavať jubilárne slávnosti. 4. Kňazi majú nástojit na tom, aby v ich farnosťach verejné a súkromné budovy ozdobené boly zástavami.

† **Jozef Georg Strossmayer**, biskup diakovársky v Horvátsku zomrel 7. apríla v sobotu o 3 hodinách v Diakováre. Narodil sa v Eszéku 1815. dňa 4. februára, prežil teda 90 rokov. Rodičia jeho boli nemeckého rodu; predkovia jejich presťahovali sa v XVII. storočí z Linzu do Eszéku. Gymnázium odbavil v Eszéku, bohoslovie v Diakováre a pozde v Budapešti. 1838. stal sa kaplánom v Pétervárade. Po troch rokoch preložili ho do Viedne na ústav Augustineum, kde zložil doktorát. Bol pozde nádvorým kazateľom a roku 1849. vymenovali ho do Diakováru za biskupa. Spravoval teda biskupstvo uplných 56 rokov. O smrti jeho upovedomili kráľa, pápeža a bána horvátskeho.

Pamätná tabula baróna Mikuláša Wesselényiho. Obecensťvo hlavného mesta dalo zvečniť pamätnou tabulou pamiatku baróna Mikuláša Wesselényiho, ktorý počas veľkej povodne roku 1838. v Budapešti s nasadením svojho vlastného života na člnku oratoval veľa osôb. Pamätnú tabulu zapravili do steny na chráme františkánov v Kossuth Lajoss-ulici a odhalili ju predpoludním dňa 9. apríla.

Z biskupstva spišského. Farárom dovalovským (Liptov) sa stal Michal Mihalyik, farár spiško-lechnický. Do Lechnici je poslaný za dočasného administrátora Michal Bajor, administrátor dovalovský. Ján Bednárik, spišský kňaz na odpočinku dňa 2. apríla v 66. roku života svojho v Podhradí zomrel.

Missie. V obci Szinye v stolici šarišskej odbavovali missie Jezuiti P. Pavel Silvester a P. Gergely, počnúc od 25. marca až do 3. apríla záverečne. Zbytočné je sice spomenúť, že horliví missionári vytrvalosťou a žiadného unavenia nezaujúcou usilovnosťou ako tiež i neobyčajným rečníctvom svojim pritiahli k sebe nielen ľud obce, lež z celého okolia; ani nenie lepšieho prosriedku ku povzbudeniu ľudu ku nábožnosti, ku mravom kresťanským a ku neohrozenému presvedčeniu katolíckemu ako sú missie.

Vyrabovali železničný úrad. Z Kapošváru (st. Somogy) sdeľujú, že v Mocsoláde po tieto dni vyrabovali tamojšiu železničnú pokladnicu a poštu. Myslia, že krádež spáchali na okolí túlajúci sa cigáni.

Hojné božské požehnanie. Z Kecskemétu sdeľujú, že manželka pusztavačského kočiša Michala Polentára porodila štvorčatá. Ponevác sú rodičia chudobní, deti budú opatrovať v detskej útulni. Všetky štyri deti sú úplne zdravé.

Ktorý sa nepopravil ani v žalári. Neďaleko Balassa-Darmat v obci Vadkert jedon sedliacky šuhaj, ktorý sa len nedávno dostal z väzenia na slobodu, ďalej viedol predošlý život a kradol seno. Jedon žandár šiel na byt sedliackeho šuhaja, ale ten vyšiel s vidlami a taktó sa chcel brániť proti žandárovi. No žandár hneď bežal pre svojho jedného súdruha a teraz už dvaja šli proti šuhajovi, ktorý sa zatiaľ ukryl v maštali. Ponevác na viaceré vyzvania žandárov šuhaj nevyšiel z maštale, jedon žandár strelil cez okno dnu a zastrelil koňa. Šuhaj rozhnevaný vyskočil z maštale a v ruke s vidlami, vrhol sa na žandárov. V tomto okamihu strelil na šuhaja druhý žandár a práve do úst ho trafil. Šuhaj bez slova klesol a mŕtvý ostal ležať na zemi. Vrchnosť zaviedla vyšetrovanie.

Obkradli hroby. Do rodinnej krypty súkromníka Karola Silberera v Budíne vlámali sa minulé dni neznámi páchatelia a otvorili osem rakiev, aby obkradli mŕtvolu. Policia vlamačov vystopovala a zatkla. Vlmači sú nasledovní tuláci: 18ročný Ondrej Virág, 22ročný Michal Gyuricza a 17ročný Jozef Wittmann. Vlmači sa priznali, že oni vylámali kryptu, do ktorej sa spustili po povraze, ale žeby boli chceli obkradnúť mŕtvolu, to taja.

Zo zvady smrť. V Pakši (st. tolnanská) sa udal polutovania hodný prípad, 17ročný stolársky tovaryš Dávid Pécsi skríkol na ulici na viac tovaryšov, o ktorých si myslel, že sú to jeho kamaráti. Na to sústerský tovaryš istý Arnold bežal za ním a vylepil mu viac zauch, že vraj prečo na nich vykrikoval. Dávid Pécsi vtedy pichol Arnolda do prs a prebodnul mu srdce, tak že tento o chvíľu zomrel. Arnold bol známy jako veľký bitkár a jeho brat sišiel so sveta tiež tým istým spôsobom. Oproti tomu Pécsi je tichý mladík, ktorý svoj skutok spáchal v náhlom hneve. Vraha zatkli.

Utok väzňa. Z Košíc sdeľujú, že policajný strážmajster Štefan Pelegri chytil jedného rumunského nádenníka, menom Michala Kreciho a viedol ho na policiu, aby ho tam vypočul. Počas vypočutia Kreci odrazu vrhol sa na strážmajstra a začal ho škrtiť. Pelegri bol už celkom bez seba, keď náhodou vkročil do policajnej siene tajný policajt Fridrich, ktorý vyslobodil strážmajstra z nebezpečného polozenia. Krecimu dali na ruky železka a odviezli ho do väzenia fiškalátu.

Vzbura trestancov. Z Milana oznamujú, že v štáte Venezia v Castel-franke vypukla medzi trestancami vzbura. Päť strážnikov bolo raneno a jedon trestanec zomrel.

Lekár — samovrah. Z Košíc oznamujú, že okresný lekár v Homonne dr. Ignác Grünwald sa zastrelil. Asi pred štyrmi týždňami utratil lekár svoju manželku, ktorá sa otrávil. Toto si lekár tak pripustil ku srdcu, že sa zastrelil.

Smrť horlivého Iudáka. 18-ho marca zomrel v Pajštune Prokop Moraveczy, horlivý Iudák okresu stupavského, 56 rokov života svojho. Hrozbami a násilnosťami chceli ho zvieŕť od pravdy, on však vždy verný ostal zásadam a zástave Iudovej strany. Daj mu Boh večného odpočinutia!

V taký čas, ako na začiatku jara, hospodárske obecenstvo zaplavujú veľkým počtom a mnohosľubujúcimi lichotiacimi a cifrovanými menami okrášlené kosové cenníky, plakáty a obežníky. Jeden obchod nad druhým lepšie licituje a vychvaľuje svoje kopy do nekonečna. To nie je zriedkavosť, že také obchody jeden druhý ohovárať, a práve tak aj ich dorobky, len aby s tým na svoj mlyn vodu narazili. Kto túto okolnosť len trochu pozoruje, hneď zbadá vyčnievajúce koňské kopytá, že také závody dobrosrdečnosť gazdovského obecenstva chcú na svoj prospech obrátiť. Toto je najnovší, pohodlnejší spôsob ku využitiu kopy kupujúceho obecenstva, ako «vigéci» pustošiacie kobilky, ktoré zákon zakázal. Varovanie sa teda je až veľmi sverhované na mieste! Aby ste takýmto využívajúcim a figliarskym obchodníkom na lep nesadli, odporúčam kopy kupujúceho obecenstvu, a práve tak aj obchodvedúcim pri potravných spolkoch do pozornosti jednu výtečnú, na oceľovo-technickom poli zostavenú so známku «generála Dewetta» z deľovej ocele vyhotovenú kopy. Táto kopy zhotovuje sa z deľovej ocele a pri miešaných spolučiastok, čo je majetkom a tajnosťou fabriky, vo svojom obore nedostiziteľná. Tieto kopy sú patentované a zákonom chránené, padelanie ich sa prisne tresce. Majiteľom patentu je obchod: *Pavel Sohr*, Szill (Somogyegye), ktorý závod je jediný dorábateľ a rozposielateľ deľovo-ocelových kôp «generála Dewetta», ktorým komukoľvek na požiadanie na tieto kopy pofahujúce sa akékoľvek vysvetlenie za darmo posluži. Práve tak darmo pošle jeden obrázkový cenník, kto si ho na dopisnici požiadá. Tento chýrny závod a práve tak aj jeho vyprobované kopy odporúčame do pozornosti hospodárskemu obecenstvu, prv než by sa kde-inde pre kopy obrátilo. Blížšie vysvetlenie viď v ozname.

Oznam púte do Maria-Celly. Dňa 4-ho mája pohne sa púť z Rybán do Maria Celly. Veriaci z okolia Veľko-Topolčianskeho, z Trenčanskej, Nitranskej a Tekovskej stolice môžu sa ku tejto púti pripojiť. V deň 4 ho mája o 10 hodine po sv. omši sadnú pútnici v Rybanoch na vlak, ktorý príde od Trenčína; vo Veľkých-Topolčanoch zosadnú z vlaku a čakajú na odpoľudnajší vlak, ktorý príde z Prievidze; o pol štvrtej hodine po poludni sadnú

vo Veľkých Topolčanoch na železnicu všetci čo sú tam shromaždení a vezú sa cez Šarlušku, Ťzbég do Lipótváru, tam presadnú na druhý vlak a vezú sa do Prešporku kde sa prenocuje. Dňa 5. mája je včasná sv. omša v jezuitskom kostole; po sv. omši ide sa hneď na železnicu, kde sa sadne na vlak a veze sa do Viedne. Na noc sa ide z Viedne do Maria Lancendorfu. Kto by si žiadal program púte, nech obráti sa na nižepodpísaného zprievodcu, v Rybanoch (trenčianska st.) *Bertalan Omelka*, sprievodca púte.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Nešťastie robotníkov. Jozef Bozány 37 rokov a Ferdinand Jurena 22 rokov starý, oba zahradnícki robotníci u grófa Jána Esterházy v Nitra-Ujlaku, zadusili sa nedávno v izbičkách zahradných v ktorých bývali, a našli ich ráno mŕtvých.

Smrť robotníkov. V obci Merény vo spišskej stolici našli 26 marca na povale medzi senom robotníka Michala Czupák zo Závadky. Trpel na vodnateľku a nemal ho kto opatrovať, vo veľkých bolestiach vydrápal sa na poval, zakutral sa do sena a tam aj zomrel. Našli ho len náhodou. — Blízko obce Kalyava tiež vo Spiši našli nedávno na ceste ležať mŕtvého jedného neznámeho človeka.

Vystahovanie do Ameriky. Od Magury ide veľmi mnoho ľudí do Ameriky. Tak od prvého januára odešlo ta z Folyvarku 16, z Lipníka 27, z Richvaldu 25, z Haligoviec asi 20 osob. Z druhých dedín chystá sa tiež mnoho ľudí do sveta.

Počasié vo Spiši. Predošlého týždňa bolo teplo s dažďom, ľudia konali polné roboty.

Útok na listonoša. V Berlíne v Treskov-ulici spáchali lúpežnícky útok na roznašača peňazí Uha. V jednom dome odvážlivý tulák chcel odobrať listonošovi peňažnú tašku a ponevác sa listonoš bránil, tulák dvakrát pichol ho do pleca a potom ušiel. Listonoš bežal za útočníkom a podarilo sa mu ho aj chytiť a odovzdať polícii.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tovej požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	--- ---	4 koruny
na pol roka	--- ---	2 koruny
na štvrt' roka	--- ---	1 koruna.

Do Ameriky : Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyžoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

HOSPODÁRSTVO.

Jarnia práca vo včelíne.

Usilovný včelár ani vtedy nesmie oddychovať, keď pominul čas veľkej práce, a zdá sa že nenie čo robiť. Mnohí nezkušení včelári to myslia, že včely celú zimu spia. To ale nenie tak, lebo pracovité včely aj v zime žijú a krmia sa, hoc menej potravy potrebujú ako v lete, keď pri práci lepšie im trávi. Včely len odpočívajú ale nespia, a práve preto, včelár aj v zime najde dosť roboty vo včelíne.

Tu na krátko vyrozprávam, aká robota je okolo včiel počiatkom jara.

Ponevác včely v zime oddychujú si, musí sa včelár o to starať, aby tento pokoj žiaden buchot a krik nerušil, lebo ináč súc v tom domnení že čihá na nich ne priateľ, naplašené ponáhľajú sa k vchodu, kde potom mnohé zahynú. Ale aj inakšie následky môže mať buchot a ustavičný nepokoj. Bojác sa nepriateľa, chcú obrániť mäd, preto dajú sa doňho s celou chuťou, od čoho veľa trúsia s čím pošpinia úl. Od trusu zdusi a pokazi sa vzduch, čo sťa otrava účinkuje na včely. Neraz celá rodina vyhyne od toho.

Včely brániť treba pred nepriateľmi aký sú: myši, daľi a sýkorky. Týto znepokojujú včely, a beda im, ak sa do úlu dostanú.

Starosť musí mať včelár, aby včely bránené boly oproti studeným vetrom, lebo keď vietor prechodí cez úle, skrze to vychladnú a včely zahynú od zimi. Keď je ale počasie 10—12 stupňov teplé, vtedy vypustíme včely, ba donútíme ich so slabým buchotom k tomu, aby sa šly vyčistiť. Predtým ale odmeťme sňah od včelína, a nartrúsme na studenú zem slamy alebo pliev, aby na zem padnuté slabšie včely nezahynú od zimi. Pri tejto príležitosti vyčistíme úle z nútra, do tých, v ktorých nenie

dostatočnej potravy, doložme mädu a naplňme vodové sklienky. Po očistení, včely navráfa sa zpiatky, vtedy vchody znovu zapreme, špárky zapcháme, práve tak, ako sme to pred zimou robili.

Jaknáhle sa vzduch oteplí, počne matka vajička klásť. V tomto čase požadujú včely úplný pokoj. Onedlho bude mlad, vtedy zo dňa na deň viac a viac pokrmu sa mine. Včelár nech dozerá na to bedlive, a tiež nech včely aj vody dostanú.

Keď lieskové kry, drienky a marhule kvitnú, už vtedy včely zvonku dohrádzajú čo len zčiasťky potravy, prášek kvetín a vodu, ktorá potrebná je k roztopeniu stvrdnutého mädu. Dobre, keď je blízko včelína nádoba s vodou, aby nemusely včely ďaleko lietať za vodou. Do nádoby dajme slamu, trst alebo mach, aby včely mali si na čo sadnúť.

Čím lepšie napreduje príroda, čím viac bude paše, tým pohybnější život nastane v úloh. Tu je čas, aby sme prezkúmali každý jedon. Zkúsený včelár už pri prvom výlete — keď sa včely čistily — zbadá, či je rodina v poriadku alebo nie. Jaknáhle spatrí dáku chybu, zaraz ju napravi. Najväčšia chyba je, keď matka po čas zimy zahynula. Takáto rodina už pri vyčistení sa chová podzrivo. Nechce vyleteť, lež musíme ju donútiť k tomu. Po prvom výlete je ale veľmi nespokojná, žalostne bzučí, čo je najmä vtedy nápadné, keď fúkneme do úlu trochu dymu. Len kde-tu vidíme jednu včeličku nosiť prášok, a prijdúc k dvierkam, tam posedáva. Takýto rok, keď obrániť chceme, musíme mu dať matku. Jestli máme takúto vo forote, jednoducho pustíme ju do malinkej klietocky a vložíme do úlu. Jaknáhle navyknú na ňu, uznajú ju za matku a nastane poriadok. Ak by sme nemali po ruke matku, tak osirotené včely spojíme s rodinou ktorá má matku. Starodávna zkušenosť, že takáto rodina počiatkom jara rada sa spojí s matkou majúcou. Toto sa tak stane, že tie dva úle tak dáme jedon ku druhému, aby včely cez vchody volne mohly prechodiť, čo aby sa ľahko stalo, dáme do oboch trochu mädu.

Jak by boly včely v slamenáku, tak ten ktorý je bez matky, na noc obrátíme t. j. postavíme dolu koncom, plášte jeho s riedkym mädom pokropíme a slamenák s matkou naň položíme. Vtedy spodnia rodina prejde na hor, a spojí sa s vrchným.

Pri prezeraní klátov musíme odstrániť špinavé, pohubené a plesnivé plášte. Len tolko rámikov necháme vnútri, koľko bude mlad potrebovať a koľko rodina zakryje. K rozmnoženiu mlade vždy nové plášte dávajme do úlov, aby ich matka naplnila vajičkami. V tom páde, ak by nemaly včely dostatočného pokrmu, musíme ich chovať. Ak by prášek pochyboval, dohradme ho so slabo pálenou múkou, ktorú smiešame s mletým cukrom, čo potom na plášte sypme. O ďalšiu potravy postará sa sama príroda, lebo už budú vtedy jak stromy, tak aj lúky v úplnom rozkvetu.

***

Veľký medzinárodný jarmok na kone. Hospodársky spolok stolice nitrianskej drží v bežiacom roku sria-

dený XXIII. medzinárodný jarmok na kone v Nových-Zámkoch (Ěrsekujvár) (od Budapešti a Viedne s rýchlovlakom 2—3 hodiny) v druhý pondelok mesiaca mája a v nedeľu po poludni pred týmto dňom 7. mája. Jarmok tento je v Uhorsku ten najvýznamnejší a najväčší, ktorý dochovavateľa a kupci vo veľkom počte navštevujú. Kupci z cudzozemska dostávajú sa zvlášte na tento jarmok. I minulého roku predalo sa tu 500 koní k rozličnej potrebe. Bydlá a maštale objednať možno vopred u mestanostu v Nových-Zámkoch. Jozef Velesey, tajomník hospodárskeho spolku nitranskej stolice.

Programm spojenéj púte do Mariacelly.

V porade dňa 12. marca b. r. v Zohori vydržiavanej jednomyselne sa uzavrelo, že veľká púť do Mariacelly z údolia moravského pohne sa 6-ho mája, a síce nasledovnou cestou a týmto poriadkom:

6-ho mája osobitný vlak pre púť určený sobere v Kútoch pútníkov šaštinských a kútských, ako i z celého okolia všetkých, ktorí chcú na pobožnosti účasť brať. Dial sadnú na vlak pútníci svätójánski, závodskí, malaeski, štvrteckí, almášski, zohorskí, stupavskí, a tí, ktorí sa z okolia k nám pripojá. — Lamačania, dúbavčania a novoveštania pojdu až do Marcheggu a tam dočkajú spoločný vlak. — Bystričania môžu sa spojiť s nami lebo v Dévénytó, alebo tiež až v Marcheggu. — Vo Viedni zostúpia z vlaku pojedme do svätostefanského chrámu, kde sejdem sa s tými, ktorí prídu dráhou druhej strany, ako Gajar, Jakubov, Hochstettno, Uhorska Ves a Dimburg. — O pol 12 bude tichá sv. omša. Z kostola hneď nastúpíme cestu, aby sme na noc prísť mohli do Maria-Enzersdorfu.

7-ho pol 6 sv. omša a kázeň. pol 7 vyjdeme na cestu, obed bude v sv. Križi, na noc dojdeme do Haffenbergu a Altenmarku.

8-ho pol 5 sa vyjde a púť sa rozdvíja; jedni pojdu do Starej Mariacelly, iní ku Kristu Dornau; omše sväte až tu sa budú slúžiť. Obed na Kammerbergu; tu nás bude čakať vlak, ktorý nás odvezie do Lilienfeldu.

9-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed v Türnici, na noc sa dojde ku sv. Anne.

10-ho pol 7 sv. omša a kázeň. Obed vo Wiener-Brückl; na večer dorazíme do Mariacelly.

11-ho celý deň sv. spoveď a iné patričné pobožnosti.

12-ho o 5 spievaná sv. omša, po ktorej vydáme sa na zpiatočnú cestu. Obed v Neuhaussi, na noc do Luncu.

13-ho pol 7 sv. omša, potom vlakom do Rosenau, na noc ku sv. Trojici.

14-ho pol 7 sv. omša s kázňou. Z Rosenau vlakom do Krumnussbaum, na noc do Mariataferl.

15-ho pol 7 sv. omša, vlakom až do Viedne, tu obed; po obede osobitným vlakom do Kútov.

Upozorňujeme pútníkov:

Ponevác dvaja, a síce jeden duchovný a jeden z vodcov pojdu po predku obstaráť nocľahy, čo s útratami

bude spojené, preto každý pútník sa musí po predku hlásiť u svojho vodcu a na tieto trovy 20 halierov zaplatiť. Takto sobrané peniaze každý vodca odošle do 15 ho aprila vel. p. farárovi Františkovi Gratzner (Láb, prešporská stolica) a spolu oznámi aj počet pútníkov, aby sa vedelo, pre koľkých sa majú nocľahy a potrebné vlaky prichystať, a tak abysme v ceste nemali žiadne prekážky a nepríjemnosti.

Jestli-by direkcia dráhy žiadala kauciu pre osobytne vlaky, v tom páde dá sa Vám to zavčas na vedomie, aby každý pútník naňho pripádajúcu summu tomu istému vodcovi odovzdal, ten odošle peniaze dp. Gratznerovi, ktorému naležať bude o vlaky sa postarať.

Kňazov, ktorí chcú s nami putovať, prosíme, nech sa oznámia u dp. Jozefa Závodsky v Mariatáli.

Prosíme a žiadame snažne všetkých pútníkov, aby celý programm prísne zachovali. Obzvláštne ale prosíme vodcov, aby počet pútníkov verne udali, lebo len tak môžeme všetko ku všeobecnému uspokojeniu obstaráť a vyhnúť všakovým nedorozumeniam.

Sprevádzať nás bude i p. dr. Anton Polakovič, katolícky lekár z Malaciek.

O lacnejšie listky zadali sme prosbu k direkciám dráh.

Milliony katolíkov s najväčšou dôverou obracajú zraky svoje ku bl. P. Marii a menujú ju svojou Patrónkou. Táto dôvera tiahne statisíce na tie miesta, kde cítia zvláštnym spôsobom jej materinskú lásku. Táto dôvera vede i nás k nej do čarokrásnej Mariacelly, kde ona tak rada prijíma srdečnú detinskú lásku svojich ctiteľov. Modliť môžeme sa síce kdekoľvek, ale neomilne isté je, že kde toľkí vyšlyšania došli v rozličných záležitostiach, tam i naša modlitba bude prospešnejšia. Eudia, aby videli krásne kraje, neľutujú únavy, ďaleko horami, dolami cestujú, a nám by snád ľahko padlo pospiechať ta, kde spatriť môžeme tú Najkrásnejšiu medzi dcérami ľudskými, a kde Boh na jej prímluvu tak mimoriadne milosti rozdáva?

Preto katolíci moravského údolia, jestli máte spasiťelné žiadosti, ktoré nebe vzdor Vašich snád dlhých prosieb ešte nevyslyšalo, podte! A keď všetci spojíme prosebné hlasy, nemožno, aby neprerazily nebesia! Matka Božia prednese modlitby naše pred Syna svojho, a On nás vyslyší. Poďme pod znakom vykúpenia a pod praporem Matky Nebeskej: Ona bude naším milostivým vodcom!

Horsa teda k Panne Marii Cellenskej!

Do videnia!

Dévény-Ujfalu, 24. marca 1905.

Ján Trubinyi,

farár a krajinský vyslanec.

Jozef Závodský,
správca fary v Mariatáli.

Frant. Gratzner,
farár v Lábu.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan»-a!**

Oznam.

S týmto všetkým dobrodincom chudoby a priateľom ľudu dávam na vedomie, že ešte vždy s vďačným srdcom prijmem láskavé príhlasy o knižočky «*Tridsaťročné jubiléum farárskeho úradovania*» a na «*Odrobinky svädby kánigalilejskej*», ktoré obetoval čo milodar na kostol lutišský náš známy dobrodinca chudoby, pán páter Zaosek. Cena je dľa možnosti ale aspoň 40 halierov. Chudobní moji farníci každú nedeľu modlia sa za všetkých dobrodinco, ktorí sú im na pomoc pri stavaní a sriadení nového kostola.

V Lutišiach, dňa 28. febr. 1905. Ostat. pošta Ó-Besztercze, Trencsén m.

S hlbokou úctou sa značím a odporúčam
Ján Greben, farár.

DOPISY.

Levoča.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráče byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Krestane» uverejniť.

Za milú povinnosť si pokladám verejnosti podať ména nasledujúcich dobrodinco, ktorí od 22. septembra 1904-ho roku na Liptovsko Sväto-Peterský r. k. znova vystaviť sa majúci chrám Boží milodary obetovali.

Sú to nasledujúci:

Na pána farára do Liptovského Svätého Jána poslali: p. Prokopius Füss 1 korunu, Anton Fenczel 1 K (Námesto oravská st.); Lučivjanski a Suňavski veriaci 7 korún; nižepodpísanému na tenže svätý cieľ do Levoči poslali: Ján Smolka 4 K zo Slovan v turč. st.; Leopold Hrabek 1 K Levoča; Béla Bisz, tovaryš 6 K Prešov; Michal Foltin 1 K Lengvárt spišská st.; v Levoči doručili: pani Maria Gárzsik 1 kor. 20 hal., Ján Hanzely 1 K, Veronika Svidrony 2 K, Adalbert Denk 1 K vojak, Maria Haszay 1 K, Karol Schrenkel 2 K, prev. p. Maximilian Linkess, gymn. učbár 2 K, Maria Klimek 1 K, Maria Repaszky 1 K, Anna Bruder 20 halierov.

Nech ráči Pán Boh Všemohúci všetkým veľkodušným dobrodincom, ktorí na vybudovanie tohože vyše menovaného, od 118 rokov, skrze veľký požiar v rúnoch ležiaceho r. k. chrámu Božieho svoje milodary poslali, najhojnejšie požehnanie udeliť.

S radosťou spomnem, že sa náš osv. p. biskup vrele ráči zaujímať za vybudovanie tohoto, a žiada, aby sa mu

plán a rozvrh útrat stavebných predložili. — Pri tej príležitosti prosím vás drahí Spoluvieriaci v mene tých opustených, svojho kostola pozbavených chudobných Liptó-Sväto-Peterských katolíckych obyvateľov, ráčte im z lásky k Bohu a svätých kniežať Apoštolov Petra a Pavla, ku ktorých úcte je to sväté miesto venované, — vašimi milodarmi i ďalej dľa možnosti prispieť; lebo čo sa do teraz obetovalo, je ešte málo, pretože vybudovanie tohože chrámu Božieho aspoň 10.000 korún bude stáť. Konečne uvádzam slová Svätého Písma: «Máš-li málo, daj málo; máš-li hojne, daj hojne!» «Ako si tu na tom svete zasejeme, tak si budeme vo večnosti žať.»

S Bohom! Váš ctiteľ: *Andrej Bisz*, šlosiarsky majster v Levoči, Nová ulica číslo 30.

Revolučné hnutie v Rusku, rusko-japonská vojna, politická situácia — všetko toto rozčuluje ľudí a natoľko upúta ich pozornosť, že na všetko myslia a pozorujú, len na ich zdravie nie. Len keď onezdraveli alebo niekto v ich rodinách ochorel, až vtedy nahliadnu, že najvzácnejší poklad na svete je zdravie. Mnohým nemociam by sme mohli vyhnúť, keby sme zavčasu upotrebili jeden dobrý domáci prostriedok. Menovite v tomto premenlivom počasi aby Fellerov Elsa-Fluid potrebovali proti lámke, klaníu, neuveriteľne lieči zmeravenie, influenzu, hlavové krče atď., odstráni popáleniny, horúčku atď., zmierni kašeľ, bolesť gágora, nedostiziteľným účinkom je pri ranách, boleníu hlavy a zubov, žalúdkovú nemoc, koliku, trhanie, zimnicu, reuma, bezsenosti, závratoch, zbieraninách atď. ho s účinkom užívajú. To je presvedčené, že tento domáci liek od nevyočítateľných nemocí ochráni človeka, dnes si už cestu klesni na všetky, strany to dokazuje tá okolnosť, že Fellerov Elsa-Fluid dnes už takrečeno na svete vo všetkých ľuďmi obývaných krajoch užívajú. 12 malých alebo 6 duplovaných flášiek Fellerovho Elsa-Fluidu za 5 korún franko zašle dorábateľ Eugen V. Feller, lekárnik Stubicí, Templom-utca 18. szám (záhrebská stolica). — Varujme sa napodobnenín! Pred padelaninami, ako na pr. Luisa-Fluid alebo Kräutergeist, Gold-Else-Fluid, Inda-Fluid, Svjetovi-Fluid, atď.

Odkazy redakcie.

J. G. Zólyom. Dopis veľmi milý a vzácný; uverejníme na budúcnosť. Prosíme o pokračovanie.

J. G. Lutiša. Budúcnosť istotne uverejníme.

U. U. Slaná studňa. Uverejníme.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 18'10-18'75, peštianska K 18'05-18'65, belehradská K. 18'05—18'65, banátska (77 kilogramová) K. 17'90—18'65. — *Raž*: K. 14'35—14'55. — *Jačmeň* na krm K. 14'35—15'00. — *Ovos*: prvotriedny 14'60—15'00, druhotriedny 14'40—14'60. — *Kukurica*: K. 15'40-15'60. *Repica*: K. 22'50—23'00. — *Prosó*: K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	28·60	27·60	26·80	26·00	25·20	24·80	23·70
			č.	7	7 ¹ / ₂	8	
			K.	22·00	20·00	15·20	

Otruby: K. 13·80, hrubé K. 13·80.

Datelinové semä: lucerna K. 94·00 do 110·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 09·60—10·60, žlté K. 9·00—10·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 27·00—28·00, tmavý K. 18·00—19·00, drobný K. 28·00—29·00, tarkavý K. ——. **Hrach:** K. 31·00—41·00. — **Šošovica** veľká čistá K. 40·00—44·00. — **Konopné semä:** K. 27·75—28·00. — **Lanové semä:** prima K. 18·00—19·00. — **Rasca:** K. 62·00—64·00. — **Mak:** sivý K. 53·00—54·00, modrý K. 56·00—57·00. — **Ladník:** K. 14·00 do 15·50. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** rafinovaný K. 82·50—83·00, kockový K. 84·00—84·50, kandis biely K. 84·00, žltý K. 81·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 42·50 ruský (***) K. 41·00 za 100 klg.

Lekvár: srbský (1904) K. 23·00—87·00, slavovský (1904) K. 00·00—00·00 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 24·00 do 25·00 srbské (80—85 kus.) K. 26·00—26·50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 136·00 do 137·00.

Každá Gazdina môže byť pišná na svoju kávu!

Kathreiner
Kneipp sladová káva

tam, kde kávu pijú, nemôže nikdy chybovať!

o o o

Len pytajte túto kávu vždy v zatvorených bálíkoch známkou »Kathreiner«, a neslobodno nikdy kupovať, čo sa otvoreno dávaža!

No, čo k tomu poviete?

Veľa uznanlivých listov od lekárov, zlaté medaile a diplomy, viac ako 65,000 podakovacích dopisov svedčí, že je **Fellerov Elsa-Fluid** najlepší domáci prostriedok. Rýchle a iste lieči reumu, lámku, trhanie v údoch, klanie v boku, krče, bolenie hlavy a zubov, neuralgiu, vytknutia údov, influenzu, krče hlavové, odstraňuje slabosť, vysilenosť, slabosť očí, horúčku a veľa druhých chorôb, ktoré pre nedostatok miesta tu ani uviesť nemôžeme.

Toto píše Ján Breitenbach, Szárász, op. Lengyel. Váš Elsa-Fluid nech v žiadnom dome nechýba, moja pani mala žalúdočnú bolesť, od toho času ale čo Váš Elsa-Fluid užívam — je zdravá. Mójho švagra syn mal veľké bolesti na jeho boku, po druhom užívaní ale sami od seba sa ztratili, aj proti boleniu hlavy má tiež veľký účinok.

Váš Elsa-Fluid pri 72 ročnej mojej matke, ktorá jej zrak už celkom bola ztratila (a len s okuliarmi videla), tak výborne účinkoval, že sa nemôže dost' nachváliť, keď s jej zrakom všetky barvy rozozná. Tak píše v Gmünde Franc Hora, železničný strážnik.

Mój otec už od dvoch rokov trpel na klanie v boku a nič mu nepomáhalo, až keď som Váš Elsa-Fluid nebežteloval. Od tohto času chvála Bohu je celkom zdravý. Papradná, Trenčianska stolica.

Stefan Kusik.

Bez Vášho Elsa-Fluidu naďalej nechcem byť lebo veľmi som ho obľúbil. Moji priatelia oproti bolesti zubov ho upotrebovali, ale aj oproti boleniu hlavy je tiež výborný! Nech Vás Boh živí! Tak píše vo Veľkom Kolačine, o. p. Dubnica (Trenč. stol.)

Juraj Csacska.

«Nemal som pokoja od bolesti ani v noci, ani vo dne a sotva som užil prvú flašku Fellerovho Elsa-Fluidu, cítil som, že mi bolesti prestaly. Ako najlepší prostriedok odporúčam Fellerov Elsa-Fluid každému, kto trpí na žalúdok, koho bolia uši, oči, hlava, kaše a má hučanie v ušoch.»

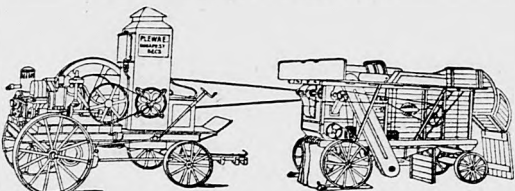
Ó-Becse (st. B.-Bodrog).

Radoslav Josincev.

Ani v jednej domácnosti nech nechýba tento výborný prostriedok, každý sám sebe posluži, keď ho stále pohotove má. Chrániť sa treba ale od padelkov, lebo len «Feller» Elsa-Fluid je opravdový. 12 malých alebo 6 duplovaných fliaš za 8 korún 60 halierov, 48 malých alebo 24 dvojních fliaš za 16 korún vyplatene posla dorábatel **Eugen V. Feller** apatekár, **Stubica, Kosteiná ulica č. 18. (Záhrebská stol)**. Radíme Vám tiež **Feller-ove Elsa-Pilulky** objednať, ktoré výborne účinkujú pri zatvrdnutej stolici, tlačení žalúdka, pri neriadnom trovení, pri nemociach obličiek atď. Cena 6 škatuliek v jednom baličku 4 koruny frankované. Každý dobrý gazda krmu svojich domácich zvierat primieša **Fellerov zvieraci krmný prášok** s Elsa ochrannou známkou; tento posilňuje, vykrmuje zvieratá. 4 pakle vyplatene za 5 korún. Hlavný sklad v Budapešti u apatekára Josefa Török, a dra Eggera, Nádor-gyógyszertár, Váczi-körut 17.

B. DÉNES — BUDAPEST — VI., Váci-körút 51.

hlavne zastupiteľstvo a sklad Brauner a Klasek
nástupca meriča E. Plewa cis. a kral. privilegovanéj
dielne Strojov. a Motorov.

dlá 1905. modelu shotovomé BENZIN- GÁZ- a PARNÉ-

MOTORE

2-100 HP. Benzin-Lokomobile 2-20 HP.

Gázmotorné pumpovné sriadenia v každej veľkosti dlá sily
kónskéja za každú hodinu s úšporovaním 2-3 halierov
chodných utrov. Lacné ceny a príjemné podmienky platenia.

Cenník zdarma.

Poriadni zástupcovia prijímajú sa na vidiek.

Povodné Roskopf-double zlaté savonnet-Anker Remontoir hodinky

su tie najnovšie Roskopf hodinky. Tieto hodinky majú viborný a garantovaný precízny anker stroj, su duplano kryté s 3 násobnou double zlatou pokrývkou so strunou. Double zlato je zlatu zcela podobné a zlatovu podobnosťú nikdy neztráti. Tieto hodinky obdivuju vôbec ľudia pre jejich skvostné vystrojenie a su od pravého zlata nie k rozoznaniu. Cena **zl. 5.—K.** K tomu vedná duplovaná double zlatá retiazka

pre pánov **zl. 1.50.** Ku každým hodinkám priložené je pismo záruky na 3 roky. Rozposiela len s poctovou dobier.

Josef Spiering, Wien, I., Postg. 2-3.

Na milióny siahajúca nemožnosť platenia

k tomu prinútilo fabrikantov na štoffy, aby nakopený tovar, než by ho snád nespolehlive platiacim borgovali, ra dšej so značným spustením na cene jeho za hotové peniaze širšiemu obecnstvu k službám prepustili. Na prevedenie tejto akcie podobral sa

Országos Posztókiteli Áruház
Budapest, VIII., Rottenbiller-utca 1.

Navidiék rozposiela poštovou dobierkou na jedon mužský oblek 3 metre jemného čierneho, tmavo-modrého, šedého alebo barnavého **len za 5 zl.** štoffu alebo kammgaru
Odporúčame k objednávkam, lebo hotovosť, ako sa to predvída, nebude dlho trvať. Vzorky pre veľký obchod neposiela.

Poranenie

jakéhohol'vek druhu nutno je chrániť pred zanečistením,

ponevác týmto i z najmenšieho poranenia môže sa vyvinuť rana ťažko zahojiteľná a nebezpečná. Osvedčeným a dobrým prostriedkom ku chráneniu rán je od 40 rokov známa zmäkčujúca a výťažná masť, takzvaná **Pražská domáca masť**, ktorá chráni rany, zánet i boľavosti mierni a javi chladivý účinok a tým ku zaceleniu a hojeniu rán prispieva.

Objednávky vybavujú sa obratom posty.

1 krabica (láhev) 40 halierov. Pri vopred zaslaní 3 K. 16 hal. zasielajú sa 4 krabice, alebo za 4 kor. 60 hal. 6 krabíc franko na všetky stanice Rakúsko-Uhorska.

VYSTRAHA! Všetky čiastky obalu opatrené sú ochrannou známkou.

Hlavný sklad :

B. FRAGNER, cis. a kr. dvorný dodavateľ
lekárňa „U čierneho orla“
v Prahe, Malá Strana 203. roh Nerudovej ulice.

Sklady v lekárňach celého Rakúska

— Hlavný sklad u Jozefa Töröka v Budapešti. —

II.

Pendlové hodiny s hudbou.

70 cm. vysoké, pekne politirované, v škrýni z orechového dreva s bohato rezaným nákladkom, dlá pobočnej kresby, ra ju samé d seba každú ohodinu najkrajšie hudobné kúsky, piesne, valier a marše koštujú s truhlou o zaobálením ten zl. 6-50. Tie iste hodiny bez hudby zl. 4-50. S bitím pôi a celých hodín zl. 5.—. S novým vážovým bitím zl. 5-50. Veľké pendlové hodiny s dvomi pondusmi, 130 cm. vysoké zl. 10-50. Nickel alebo ocelove Roskopf ku všednej potrebe s plombom zl. 2.—. Pri každých hodinách písomná záruka na 3 roky. — Nesodpovedné sa prečaruje alebo sa peniaze vráta. Rozposiela s poctovou dobierkou

prvy a najväčší **MAX BÖHNEL** hodinár, WIEN, sklad hodín Margarethenstrasse 38. Liferant e. k. štátnych úradníkov. Najväčšia a najstaršia firma. Založená 1840. Ziadajte môj obrázkový cenník s 1000 obrazmi gratis a franko.

Niet choroby vo vašom dome

ak si dáte doniesť chýrny

Kráľ'ovsky-balsam

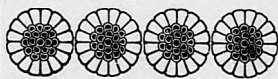
Kráľa balsamov, ktorý je proti všetkým chorobám jedine istý prostriedok a aj každý starý neuh hneď vylieči; teda ho treba v každom dome držať, lebo týmto chýrnym balsamom prekaží sa bolenie hlavy, lámka, pakostnica, reuma, bolenie zubov a chrčba, trhanie v nohách, kolika, bolenie žalúdka atď: slovom jediný istý liek proti každej nemoci je chýrn **Kráľovsky balsam**, teda nevyhnutne je potrebné, aby v každom dome bol na pohotovosť. Cena veľkej fľaše 2 kor. s úplným návodom o upotrebení. Môže sa dostať u **Grósz-Nagy Ferencza** apotekára v Debreczene č. 17. Arany egyszarvu gyógyszerész. V Budapešti v Török Jozsefovej apatiéke, Király-utca 12. — S týmto liekom môže sa objednať v celej krajine uznaná chýrna hajduska pomáda na bavuze, od ktorej za najkratší čas možno dostať najpeknějšíe bavuze, 3 tegle za 1 kor. 50 hal.

Lacné české perie.

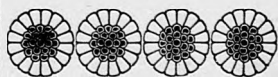
5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamene nie a nazpäť prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrádza. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Na 8 dňovú próbu

na dobierku len 3 zl. pošlem moju opravdivú Solinger mašinu na strihanie vlas, a zavazujem sa tú istú behom 8 dni späťky prijať a tak tiež aj peniaze späťky poslať. Mašina je 16 cmr. dlhá, fajno niklirovaná, má 3 hrebene a jednu rezervnú strununa trojaké strihanie, mašina táto by nsmela ani v jednej domácnosti chybeť, lebo cenu tejto mašiny pri 2 deťoch za štvrt roka zošporujeme. Nožnice na bradu 2 zl. 75, opravdivá Solinger britva 1 zl. 50, najfajnejšej jemnosti je jasno brusená 2 zl. Kónské nožnice, voľačo pre gazdov neoceniteľného len 4 zl. Zásielky vybavujú sa na dobierku skrz sklad die Im. **Leo Lateiner, Wieden, I. Fleischmarkt 17-42.**

500 Korún

vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartillovej ústnej vody**, jedna fľaška 70 hl prinavrátilo sa bole nie zubov alebo zápach. Z úst. (franko-Zásielka 95 h. osobyte). **E. Bartilla-Winkler, Viedeň (Wien) 19/1, Sommergasse č. 1.** Ziadajte si v lekárni **Bartillovu vodu** na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napodobňovateľov ten bude štedre obdarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem 7 fliaš za 5 K 20 h. frankov. Jednu fľašu nepošlem.

Telegram!

Sukne Lodenové, polovlnené, rôznych a stálych barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20.1 zl. 25 kr. vyrábí a dobírkou zasielá: **Adolf Jelinek** v Lisku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodí sa zboží buď v ymením, aneb vezmu zpet a pen ízevratím; nespokojenosť vylou-čena! — Do 5 Kg. balíka se vejde 7 sukni! Vzorky zdarma franco!

Oznam.

Processia do Vamberic pojde z Jablonice (nitránska st.) dňa 28. apríla o pol 4 hodine rano. Po železnici bude cesta 8 dní trvať. Navštívime Velehrad, Sv. Hostín, Sv. Kopeček a iné sväté miesta. Cesta ta a zpiatky koštuje 20 kor. Útrata je preto väčšia, lebo ideme na Sv. Hostín. Tí, čo chcjú s nami ísť z okolia Trnavy nech prídu 27-ho na noc do Jablonice. S hlbokou úctou v Jablonici **Pavel Pinkava**, spevák a služobník pútnikov marianských.

SCHICHT-MYDLO

„Jelen“ alebo „Klúc“
so známkou.

Najlepšie a najvýdatnejšie a tak aj najlacnejšie mydlo. Bez

akýchkoľvek škodlivých čiastok!

Vsade k dostaniu!

Vsade k dostaniu!

Pri kupovaní ale obzvlášte na to pozorujme. aby každý kus mydla opatrený bol názvom „Schicht“ a s jednou hore označených ochranných známkou.

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená s hotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-Ě,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosa generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí) Pravá novota! Vyznačená koša zľahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinia ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergánsky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzácnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 rokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.

jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle sa so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosa neobjedná, kým si od výšmenovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma mu zašle.